



“Živimo u društvu koje je puno jala, onih koji se ne vesele tvom uspjehu jer smatraju da im se nešto oduzima, a upravo je suprotno. Kada ste vi uspješni, ja mogu biti samo inspirirana”, govori

Andela  
Ramljak



# “SNAGA LJUBAVI JE U DAVANJU SLOBODE”

SRCE GLUMICE ANDELA RAMLJAK NABREKLO JE I PUNO PONOSA NAKON PODIZANJA ZASTAVE LIBERTAS NA DUBROVAČKIM LJETNIM IGRAMA, GDJE ODUŠEVLJAVA U NOVOJ PREDSTAVI, A LJEPOTU I ZANOS NALAZI U SVAKOM DANU ŠTO JE DODATNO INSPIRIRA

Razgovarala MAJA ŠITUM Fotografije MARKO ERCEGOVIĆ, DUBROVAČKE LJETNE IGRE

**G**romoglasan i dugotrajan pljesak prolomio se dubrovačkim Lovrijencem prošlog petka. Publika je nagradila ansambl predstave 'Na tri kralja ili kako hoćete' Grzegorza Jarzyne i Romana Pawłowskog u kojoj glumi i nagradivana Anđela Ramljak. Članica Zagrebačkog kazališta mladih oduševila je izvedbom, a nama objašnjava kako predstava govori o slobodi i pravu da ljubiš i voliš koga želiš. Opisuje i što za nju znači biti slobodna, koliko joj je važan dizajn (koji je diplomirala uz Akademiju dramske umjetnosti) te zašto je prolaze trnci kada se spomene otvorenje 74. Dubrovačkih ljetnih igara gdje je visoko podignula zastavu Libertas, što je prije nje imalo čast samo nekoliko žena.

**Kako vam je u Dubrovniku? Samo rad, red, disciplina ili imate vremena za kupanje, uživanje?**

Moram sebi složiti raspored tako da imam sve jer samo rad, red i disciplina nisu produktivni. Moram se puniti svim ostalim, pogotovo ovdje gdje je toliko inspiracije, od grada do ljudi. Samo velike su vrućine, a ambijentalni teatar fizički više iscrpi nego onaj u zatvorenoj 'kutiji' pa pronalazim optimalan omjer življenja života i čuvanja snage za probe. Ipak je naglasak na radu, predstavi, a ostalo je tek toliko da se osvježim i odem na Lokrum koji me oduševljava.

**Je li poseban osjećaj glumiti na tvrđavi Lovrijenac za razliku zatvorenog kazališta, odnosno 'kutije'?**



Foto: Grgo Jelavić / PIXSELL



Andela je ponosno podignula zastavu Libertas na otvorenju Dubrovačkih ljetnih igara, gdje je i glumi u novoj predstavi 'Na tri kralja ili kako hoćete' koja će se na jesen izvoditi i u ZKM-u

## INTERVJU

Jako sam sretna što imam i jedno i drugo, što sam u ZKM-ovu ansamblu i dio redovitog repertoara, što stalno dobivam različite uloge i nisam strpana u jednu kutiju. S druge strane, ovo mi je peta predstava na Igramu, drugi put glumim na Lovrijencu koji obožavam i najljepše je radno mjesto na svijetu. Kada staneš na terasu i vidiš more, pučinu, Lokrum, taj božanstveni grad, njegovu monumentalnost i povijest, srce ispuni neka svečanost. Jako volim ovaj festival i publiku koja je toliko iskrena, ali i kritična, što je plod tradicije jer je festival već 74 godine inficira kulturom.

**Posebno je bilo svečano otvorenje i jedna ste od rijetkih žena koja je podignula zastavu Libertas. Kakav je to bio osjećaj?**

Naježim se i sada dok o tome razgovaramo. Osjećam ponos, čast i ganuće zbog simbola zastave Libertas i nevjerojatnih stihova i glazbe koji prate njezino podizanje, i to zbog slobode ovoga grada, ovog prostora, ali i položaja žene. Na sreću, nisam prva koja je podignula zastavu. Koliko znam, dvije kolegice učinile su to prije mene, ali postoji ta podjela na muško i žensko, na stare ostavštine dok se vremena mijenjaju. Više to nije tabu, ali je ukorijenjeno i automatizmom se određuje što je muški, a što ženski posao. Podignuti zastavu Libertas u ime svih sloboda, pa tako i ženskih jako je velika čast.

**Što vama znači sloboda?**

Koliko je to kompleksno! Kada bih najbanalnije objasnila, sloboda znači da mogu raditi što hoću, kada hoću i s kim hoću, da mi to nitko ne brani jer nitko nema pravo osporavati moje izbore. Mislim da je sloboda imati mogućnosti, kao i to da ih nitko ne može oduzeti ili uskratiti. Iako je to utopistički i idealistički, uvijek mislim da je sve moguće i pokušavam tako i živjeti. Sve je moguće ako to želimo, a sve ostalo su nameti nas samih koji si pokušavamo dati alibi da nešto ne ostvarimo.

**I predstava 'Na tri kralja ili kako hoćete' govori o slobodi?**

Govori o slobodi da izaberemo biti s osobom koju volimo, s ljudima uz koje se osjećamo slobodno. Zašto prekidaju Orsina i Olivio? Jer u njihovu odnosu više nema slobode, ljubavi i sve je na trulim temeljima. To je prva scena i vidimo da u njihovu odnosu nešto ne funkcionira, no imaju li pravo na izbore koji su i dalje društveno nekonvencionalni, a to su istospolne veze. Zato imamo i povorku Pride, da postane naše pravo i sloboda voljeti koga želimo bez obzira na spol, rod, političko opredjeljenje, godine... Ljubav je sloboda

"Imam nekoliko ljudi koji mi zlata vrijede", opisuje glumica, a među njima su sestra Katarina i brat Luka



ŽELIM DA SE VRATIMO NA POČETAK GDJE SE VESELIMO USPJESIMA DRUGIH I GDJE ŽELIMO BITI DUHOVITI, INTELIGENTNI, KREATIVNI...

jer nadilazi sva ograničenja i sve zabrane. Ljubav i sloboda blisko su povezani, kao brat i sestra, lice i naličje zašto smo često vidjeli da se gube životi. Cijela književnost sazdana je na tome.

**Ovo je klasičan tekst koji radite na nov način. Koliko se treba poštovati tradicija?**

Od stare Grčke imamo zapise, vaze na kojima je prikazana istospolna ljubav. Koliko je to tradicija, koliko smo je zatomili i od nje napravili tabu pa je sada ponovno propitujemo? Čini mi se da je bolje nego što je bilo, ali postoje sredine u kojima se to smatra bolesnim, nakaradnim, neshvatljivim. Zbog toga vrijedi o tome progovarati i raditi predstavu jer vjerujem da nas umjetnost može oplemeniti i promijeniti, potaknuti na razmišljanje. U predstavi je upravo riječ o promjeni koju može potaknuti ljubav. Autorski tim sma-

trao je da novim tekstom lakše može proniknuti u tu temu. Naposljetku, riječ je o tome da će i Olivio i Orsina izabrati nekoga uz koga se osjećaju slobodnije, voljenije, ispunjenije...

**Imate li takve osobe?**

Sva sreća da ih imam! Ne puno, ali imam nekoliko ljudi koji mi zlata vrijede. Postoje projekti poput otvorenja Igaru u kojima ti je srce puno, nabreklo, sočno. To je atmosfera, lakoća, zanos, strast, marljivost, voljnost da ćeš napraviti sve jer vjeruješ u određenu ideju. Obožavam taj osjećaj i zato je otvorenje bilo toliko posebno. Drago mi je što su ga kao takvog prepoznali i gledatelji. S druge strane, imam sestru Katarinu koja mi je više od sestre, s njom lako mogu sve dijeliti, ona mi uvijek čuva leđa i znam da će napraviti sve kako bih bila bolja osoba nego što sam to bila





## VAŽNO JE VIDJETI STVARNO STANJE STVARI, ALI I DALJE U SVEMU BESPOGOVORNO TRAŽITI LJEPOTU JER SE INAČE MOŽEMO FOKUSIRATI NA PROBLEME I ISTRUNUTI OD VLASTITE GORČINE



trenutak prije. To je neprocjenjivo. Imam još prijatelja, ljudi koji uvijek žele dobro. Živimo u društvu koje je puno jala, onih koji se ne vesele tvom uspjehu jer smatraju da im se nešto oduzima, a upravo je suprotno. Kada ste vi uspješni, ja mogu biti samo inspirirana i reći idem i ja napraviti nešto tako genijalno. Treba promijeniti percepciju i postići da nas tuđi uspjeh inspirira, a ne da ga želimo uništiti i ugušiti.  
**Kako se nosite s takvim ljudima?**  
 Gledam to odmalena preko primjera

svojih roditelja koji su bili uspješni, vrijedni i hrabri ljudi. Ljubomora i zavist su destruktivni, oni ne služe u izgradnji sofisticiranijeg svijeta. Tek odrastajući, radom na sebi, učeći o sebi i čovjeku shvatila sam da se s tim ne treba boriti. Najvažnije je nikada ne prestati kreirati. Jedino možemo najbolje raditi svoj posao i biti kreativni što god činili - u vinogradu, na pozornici, u dućanu ili bolnici. Biti ispunjen svojim poslom jako puno znači. Znamo koliko ljudi loše radi svoj posao i koliko to 'para'

živce i usporava mehanizam zvan društvo. S druge strane, koliko nas može ushititi kada netko radi pametno, s ljubavlju i strahću.

### Za što osjećate strast? Je li to dizajn?

Dizajn, arhitektura, materijal, strukturalnost odjevnog predmeta, dobro dizajnirane cipele, stolac, grad, stablo, more, priroda... Autentičnost i ljepota jako me uzbuđuju, pune mi baterije i daju mi nove slojeve.

### Čini mi se da u svemu vidite lijepu stranu?

Važno je vidjeti stvarno stanje stvari, ali i dalje bespogovorno u svemu tražiti ljepotu jer se inače možemo fokusirati samo na probleme i istrunuti od vlastite gorčine. Ljepše i ugodnije mi je ići svijetom tražeći ljepotu i nešto što će me oduševiti, bez toga sam mrtva, vjerujem kao i drugi ljudi. Ali pokušavam ne kamuflirati stvari i parkirati ih u ružičasti omot jer me to čini manje inteligentnom, a to ne želim.

### A što je s ljubavlju? U predstavi Olivije kaže 'ljubav je poput kuge koja se neočekivano pojavi ostavljajući ljude ranjivima'.

#### Gledate li vi na ljubav kao na kugu?

Kada se ljudi vole, to je zarazno, ljubav se preljeva i na ostale. Utoliko je slična kugi jer je zarazna. Međutim, iz perspektive mog lika viđenje ljubavi je drukčije. Orsina kaže: "Toliko lica ima ljubavno čeznuće da je nestalno nadasve." Koliko je god jezik ljubavi univerzalan, svatko je doživljava na svoj način. Možda je ljudi smatraju kugom jer vole imati stvari pod kontrolom, a ljubav nikako nije i ne može biti kontrolirana. Razočarani su jer su imali očekivanja koje se nisu ostvarila pa ih razara poput kuge. Među ostalim, snaga ljubavi je u davanju slobode jedni drugima i prihvaćanju različitosti.

#### Kakve promjene želite vidjeti?

Obožavam 'Jaltu, Jaltu' i pjesmu 'Neka cijeli ovaj svijet...' i nekada utopistički želim vidjeti promjenu svijesti ljudi o samima sobi, o jednima prema drugima, kao i u odnosu prema ovom zaista prekrasnom planetu na kojem živimo. Koliko je veliku dužan prema nama, dužni smo ga dugoročno održati živim i održivim. Takvu promjenu želim vidjeti. Kada imamo tu svijest o sebi i mjestu gdje jesmo, cijeli čovjekov sklop je drukčiji, potezi su mu drukčiji, razmišljanja, akcije. Želim da se vratimo na taj početak gdje se veselimo uspjesima drugih i gdje želimo biti duhoviti, inteligentni, kreativni. Tada je to potpuno drukčije društvo. Idemo napraviti sve da nam je svaki dan što ljepši i bolji.